

สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง : ประสบการณ์ของพี่ที่มีน้องออทิสติก

Positive Sibling Relationship : Experiences of Older Adult Siblings of Individuals with Autism

ปองปรางค์ สำฤทธิ^{1*}, ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล² และสุรีพร อนุศาสนนันท์³

Pongprang Sumrit^{1*}, Chomphunut Srichannil² and Sureporn Anusasanan³

^{1*} สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20131

² แขนงวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

³ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20131

^{1*} Counseling Psychology, Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University Chonburi 20131

² Counseling psychology, Faculty of Psychology, Chulalongkorn University Bangkok 10330

³ Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University Chonburi 20131

Received : May 20, 2024 Revised : June 24, 2024 Accepted : June 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องออทิสติก โดยเฉพาะในกลุ่มพี่น้องออทิสติกวัยผู้ใหญ่ นั้นยังมีจำกัด งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่ที่มีน้องออทิสติกจากมุมมองของผู้เป็นพี่วัยผู้ใหญ่ โดยมุ่งตอบคำถามการวิจัยที่ว่า “สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่ที่มีพัฒนาการปกติและน้องออทิสติกเกิดขึ้นได้อย่างไร” ผ่านการใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis; IPA) ข้อมูลวิจัยได้มาจากการใช้รูปภาพเป็นฐานในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 6 คนที่เป็นพี่อายุ 21 ปีขึ้นไปที่มีน้องออทิสติก บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงที่มาสำคัญของสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องออทิสติกทั้งสิ้น 3 ใจความสำคัญหลักคือ ใจความสำคัญหลักที่ 1 ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง โดยมี 2 ใจความสำคัญรองได้แก่ 1.1) แม่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง และ 1.2) การแสดงออกของสมาชิกครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกของพี่ และใจความสำคัญหลักที่ 2 การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่วัยเด็กก่อให้เกิดสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง ประกอบไปด้วย 4 ใจความสำคัญรอง

ได้แก่ 2.1) การใช้ชีวิตร่วมกันช่วยพัฒนาความเข้าใจของพี่ (ที่มีพี่น้อง) 2.2) การใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง 2.3) การได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันมีส่วนช่วยในการสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง 2.4) การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยมีผลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง ใจความสำคัญหลักที่ 3 น้องคือคนสำคัญสำหรับพี่ ประกอบด้วย 2 ใจความสำคัญรองได้แก่ 3.1) น้องเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและ 3.2) น้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางในการดำเนินชีวิต ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับการดูแล สุขภาวะทางใจของพี่น้องและครอบครัวที่มีบุคคลออทิสติก เพื่อช่วยให้บุคคลในครอบครัวเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนทางจิตใจและสังคม รวมถึงพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่มีบุคคลออทิสติกได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องออทิสติก, ประสบการณ์ของพี่ที่มีน้องออทิสติก, งานวิจัยเชิงคุณภาพ, การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ, การเก็บข้อมูลโดยใช้รูปภาพ

Abstract

Research studying the positive relationships among siblings of autistic individuals, especially within adult sibling groups, remains limited. The purpose of this research is thus to

*ปองปรางค์ สำฤทธิ

E-mail : 62920417@go.buu.ac.th

expand the body of knowledge regarding the development of positive relationships between siblings with one being autistic, from the perspective of a non-autistic older sibling. The study aims to answer the research question, "How does the positive relationship between developmentally typical siblings and their younger autistic sibling develop?", through the use of Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) Methodology. The data were obtained through photo-elicitation interviews with six participants who are older siblings aged 21 and above with an autistic younger sibling. This research article presents the results showing two key factors that foster positive relationship between developmentally typical siblings and their younger autistic sibling. The first main theme is the family plays a significant role in the development of the relationship between siblings, with two sub-themes: 1.1) The mother influences sibling relationships and 1.2) The expression of family members affects the elder sibling's feelings. The second main theme is sharing a life closely since childhood fosters positive sibling relationships, comprising four sub-themes: 2.1) Living together enhances the older sibling's understanding of their autistic sibling; 2.2) Living together facilitates mutual acceptance between siblings; 2.3) Engaging in new activities together aids in bonding between siblings; and 2.4) Changes in age phases affect the development of sibling relationships. 3) "The younger siblings are important to older siblings", comprising two subthemes, i.e., 3.1) The sibling is part of the life journey, and 3.2) The sibling influences decision-making in life paths. The research results not only enhance understanding about the positive relationship between siblings in families with autistic individuals but can also be applied in developing appropriate counseling services for the well-being of siblings and families with autistic members. This is to help ensure that members of these families receive appropriate

psychological and social support in caring for and fostering positive relationships with family members who have autism.

Keywords : Positive Sibling Relationship With Autism, Experiences of Older Adult Siblings of Individuals with Autism, Qualitative Research, IPA, Photo-Elicitation Interviews

1. บทนำ

สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องนับเป็นหนึ่งในความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและยาวนาน (Hoskinson, 2011) ในหลากหลายงานวิจัยได้กล่าวถึงอิทธิพลเชิงบวกของการมีสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องที่มั่นคงใกล้ชิด จะส่งผลให้บุคคลมีการปรับตัวที่ดีเมื่อใช้ชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ฉันพี่น้องอาจมีทั้งเชิงบวกและความขัดแย้งปะปนกันได้ตลอดช่วงอายุ โดยทิศทางของความสัมพันธ์มักได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก อาทิ ข้อจำกัดหรือโรคภัยไข้เจ็บของพี่น้องคนใดคนหนึ่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างและพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อจำกัดหรือโรคที่ส่งผลต่อความบกพร่องทางการสื่อสาร การแสดงอารมณ์ หรือ แสดงความสนใจในการมีส่วนร่วมของบุคคลอื่นในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ "ออทิสติก" ก็ถือเป็นหนึ่งในโรคที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสัมพันธภาพพี่น้องรวมถึงการพัฒนาสัมพันธภาพต่อผู้รอบตัว เนื่องด้วยพฤติกรรม การแสดงออกและการเล่นที่ผิดปกติ (Lucy, Aimee, Elizabeth, & Gillatt, 2007) ผลกระทบจากการมีบุคคลออทิสติกในครอบครัวนั้น เกิดได้ในแง่ลบและแง่บวก ผลกระทบในแง่ลบที่อาจเกิดขึ้นได้ อาทิ ความกังวล ความเครียด โดยความกังวลที่มักพบมากในพี่น้องของบุคคลออทิสติกคือความกังวลเกี่ยวกับการดูแลและการดำเนินชีวิตของบุคคลออทิสติกหลังจากพ่อแม่เสียชีวิต เนื่องด้วยความรับผิดชอบเหล่านั้นจะกลายเป็นของผู้เป็นพี่หรือน้องที่ไม่ได้มีความบกพร่อง โดยพี่มักจะถูกสังคมภายนอกวางบทบาทว่าต้องใช้ชีวิตแบบมีความรับผิดชอบที่หนักกว่าปกติ เนื่องด้วยต้องช่วยสนับสนุนผู้ปกครองด้วยการดูแลน้องในอนาคต Moss, Eirinaki, Savage, and Howlin (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การเติบโตขึ้นมาพร้อมกันของคู่พี่น้องออทิสติกวัยผู้ใหญ่ โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 56 คน (เป็นหญิง 37 คน และเป็นชาย 19 คน ค่าเฉลี่ยอายุอยู่ที่ 40 ปี) เพื่อสอบถามถึงความกังวลเกี่ยวกับพี่น้องออทิสติกของตนเอง พบว่ามีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 14% ที่ไม่สามารถบอกเล่าประสบการณ์ในแง่

บวกที่มีต่อพี่น้องออทิสติกของตนเองได้ เพราะปัญหาพฤติกรรมของบุคคลออทิสติก การเลิกราหรือยุติความสัมพันธ์ครอบครัว รวมถึงการดำเนินชีวิตที่มีอุปสรรค แต่พวกเขาเหล่านั้นยังหวังว่าจะมีสิ่งเข้ามาช่วยพวกเขาดูแลน้องได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

ในทางตรงกันข้าม มีข้อค้นพบที่ระบุถึงผลเชิงบวกของการมีพี่น้องที่เป็นบุคคลออทิสติก ตัวอย่างเช่น งานวิจัยเชิงสังเคราะห์ข้อมูลของ Watson, Hanna, and Jones (2021) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ Schmeer, Harris, Forthun, Valcante, and Visconti (2021) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของบุคคลออทิสติกต่อพี่น้องที่ไม่มีความบกพร่องพบว่า แม้จะมีผลกระทบในเชิงลบหากแต่การมีพี่น้องออทิสติกกลับได้รับผลเชิงบวกบางประการที่ทำให้พี่น้อง ที่ไม่มีความบกพร่องได้พัฒนาศักยภาพในการใช้ชีวิต เช่น การปรับตัวตลอดจนความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้อื่น รวมถึงการมีวุฒิภาวะดีกว่าบุคคลในวัยเดียวกันที่ไม่มีพี่น้องออทิสติก ซึ่งมักจะมีผลมาจากการที่พี่น้องมีสัมพันธภาพเชิงบวกต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับความใกล้ชิด และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องมีผลต่อบุคคลออทิสติกในแง่ของการดำเนินชีวิต อารมณ์ พฤติกรรม รวมถึงการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของพี่น้องที่ไม่มีความบกพร่องอีกด้วย จึงถือเป็นสิ่งที่มีความหมายและสามารถเติมเต็มข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้ต่อไป นอกจากนี้ การวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องยังคงได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพของคู่สมรสและสัมพันธภาพระหว่างแม่และลูก ซึ่งงานวิจัยที่มีอยู่โดยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องของบุคคลออทิสติกในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เช่น Lucy et al. (2007) ที่ศึกษาประสบการณ์การมีพี่น้อง (ชายหรือหญิง) เป็นออทิสติกในเด็กอายุ 7-14 ปี การสำรวจประสบการณ์ผ่านการเขียนไดอารี่ด้วยตนเองและการรับรู้เกี่ยวกับอาการทางสมองของพี่สาวและน้องสาววัยรุ่นของบุคคลออทิสติกที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี โดยในโลกของงานวิจัยมีงานวิจัยจำนวนไม่มากนักที่ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องออทิสติกในวัยผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยเองก็เป็นหนึ่งในพี่น้องออทิสติก ประสบการณ์ส่วนบุคคลดังกล่าว นำมาซึ่งความสนใจในการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ ทั้งยังพบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ประสบการณ์ตลอดจนสามารถส่งเสียงแทนกลุ่มของพี่น้องยังคงมีอยู่น้อย

ทั้งยังไม่พบการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พี่น้องของบุคคลออทิสติกในประเทศไทยด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องที่มีความสำคัญในแง่ของการส่งเสริมสุขภาพทางจิตที่ดี และทำให้บุคคลคนนั้นเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจ และมีแนวคิดที่ดีเกี่ยวกับตนเองอีกด้วย ทั้งนี้หากพี่น้องในวัยผู้ใหญ่มีความเข้าใจในสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องจะก่อให้เกิดความอบอุ่นและมั่นคงในสัมพันธภาพตลอดช่วงอายุคน ทั้งยังทำให้พี่น้องวัยผู้ใหญ่เหล่านั้น สามารถส่งเสริมพัฒนาการหรือความเข้าใจในพี่น้องของตนเองตามไปด้วยซึ่งจะเป็นผลดีต่อพัฒนาการการรับรู้ตลอดชีวิตของบุคคลได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจสัมพันธภาพเชิงบวกของพี่น้องออทิสติก

2.2 ระบุที่มาและแนวทางในการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกของพี่น้องออทิสติก

3. คำถามการวิจัย

3.1 อะไรคือสัมพันธภาพเชิงบวกตามการรับรู้ของพี่น้องออทิสติก

3.2 สัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องที่มีพัฒนาการปกติกับพี่น้องออทิสติกเกิดขึ้นได้อย่างไร

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis ; IPA) ตามแนวคิดของสมิธและคณะ (Smith, Flowers, & Larkin, 2022) ประกอบด้วย 3 แนวคิดเชิงทฤษฎีที่นำมาใช้ในการออกแบบและดำเนินการวิจัยได้แก่ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ที่เชื่อว่าประสบการณ์การรับรู้ของมนุษย์มีอยู่ด้วยกัน 2 ประการคือ สิ่งที่ถูกรับรู้ (noema) และการให้ความหมายต่อการรับรู้ (noesis) ซึ่งทั้งสองสิ่งล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อรรถปริวรรตศาสตร์ (Hermeneutics) การศึกษาที่มุ่งเน้นสนใจภูมิหลังในการทำความเข้าใจกับความหมายกับสิ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยมีหน้าที่ตีความความเข้าใจของผู้วิจัย ซึ่งเรียกว่าตีความสองชั้น (Double Hermeneutics) ในกระบวนการตีความผู้วิจัยมีหน้าที่หลักด้วยกัน 2 ประการ คือ “การเป็นกระบอกเสียง” (give voice) ให้แก่มุมมองประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยรวมถึง “ทำความเข้าใจ” (make sense) กับประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย (Larkin, Eatough, & Osborn, 2011) และการศึกษาระดับบุคคล (Idiography)

มุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของปรากฏการณ์ ซึ่งนำไปสู่ความใกล้ชิดกับข้อมูล จนสามารถมองเห็นความเหมือนกันและลักษณะเฉพาะของข้อมูลนั้น ๆ ได้ เนื่องด้วยการมุ่งศึกษารายละเอียดที่มีความเฉพาะเจาะจง

4.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้คือบุคคลซึ่งเป็นพี่ของน้องออทิสติกอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีลำดับการเกิดอยู่ก่อนน้องออทิสติก ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 20 ปี จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือกคือ

4.1.1 อายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีลำดับการเกิดอยู่ก่อนน้องออทิสติกที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

4.1.2 สามารถอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์สัมพันธ์ภาพเชิงบวกต่อน้องออทิสติก

4.1.3 ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับน้องออทิสติก และมีหน้าที่ดูแล

4.1.4 ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจต่อการใช้ชีวิตร่วมกับน้อง

4.1.5 สามารถทำความเข้าใจกับภาษาไทย โดยการฟัง พูด อ่าน เขียน และตอบโต้กับผู้วิจัยได้

4.1.6 มีความยินดีให้ความร่วมมือ เข้าร่วมมีส่วนร่วม ทั้งยังมีความเต็มใจที่จะเปิดเผยประสบการณ์ของตนเอง

4.1.7 มีและสมัครใจนำรูปถ่ายในวัยช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น และรูปถ่ายปัจจุบัน ที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง และน้องออทิสติก มาในวันนัดหมาย

โดยงานวิจัยนี้ได้รับอนุมัติและรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ IRB4 -194/2564

4.2 การเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัย เป็นบุคคลที่เคยร่วมงานกับผู้วิจัยซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์กร หรือสมาคมที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลออทิสติก เช่น ผู้นำชมรม ผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปราจีนบุรี สมาชิกชมรม ผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดอ่างทอง สมาชิกชมรม ผู้ปกครองบุคคลออทิสติกกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ปกครองเด็กพิเศษสถาบันราชานุกูล ตลอดจนผู้ที่อยู่ภายใต้วิชาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการบำบัดดูแลบุคคลออทิสติกและครอบครัว อาทิ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น นักพัฒนาการ เกษัชกร เป็นต้น ในการนี้ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามไปยังผู้เข้าร่วมวิจัยโดยตรงด้วยตนเองผ่านทางโทรศัพท์เพื่อขอความร่วมมือในเบื้องต้นโดยไร้ซึ่งการกดดันหรือบีบบังคับใด ๆ ผู้เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมการวิจัยก็ได้ และในการติดต่อสอบถามเพื่อเชิญ

เข้าร่วมการวิจัยมีผู้เข้าร่วมวิจัยตอบรับการเข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น 6 คน

4.3 การเก็บข้อมูลโดยใช้รูปภาพเป็นฐานในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Photo elicitation interview) โดยในการเข้าร่วมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือให้ผู้เข้าร่วมวิจัยนำรูปถ่าย 3 รูปเป็นไฟล์ภาพดิจิทัลที่ผู้เข้าร่วมวิจัยคิดว่าแสดงถึงสัมพันธ์ภาพเชิงบวกที่ดีที่สุดในแต่ละช่วงวัยได้แก่ ในช่วงวัยเด็ก วัยรุ่นและในปัจจุบัน โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรูปถ่ายของผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ลุ่มลึกตลอดจนกระตุ้นเตือนความทรงจำในอดีตต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ของผู้เข้าร่วมวิจัย ทั้งนี้เนื่องด้วยในระหว่างเก็บข้อมูลเป็นช่วงแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (COVID - 19) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ออนไลน์ระหว่างเดือนกันยายน 2564 จนถึงเดือนมิถุนายน 2565 โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยเฉลี่ย 108 นาที (65 - 120 นาที)

4.4 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพการวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของ (Interpretative Phenomenological Analysis ; IPA) ดังต่อไปนี้

4.4.1 อ่านทำความเข้าใจข้อมูล (Reading and re - reading) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ถอดเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำของผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อเป็นการเรียบเรียงข้อมูลไปพร้อมกับอ่านข้อมูลของผู้วิจัยในรอบแรก จากนั้นบันทึกประสบการณ์ความคิด ความรู้สึกของผู้วิจัยต่อข้อมูลการวิจัยที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมวิจัย

4.4.2 บันทึกประเด็นสำคัญ (Initial noting) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำมาใส่ตาราง จัดรูปแบบโดยการใส่หมายเลขกำกับให้ข้อมูลทั้งหมดทุกบรรทัด แล้วบันทึกประเด็นสำคัญจากข้อมูลพร้อมเขียนหมายเลขบรรทัดกำกับ

4.4.3 ระบุใจความสำคัญ (Developing emergent themes) หลังจากบันทึกประเด็นสำคัญเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับประเด็นสำคัญที่ได้บันทึกไว้แล้ว นำมาสกัดเป็นใจความสำคัญซึ่งเป็นข้อความที่กระชับและสื่อความหมายที่พบในประเด็นสำคัญ

4.4.4 จัดหมวดหมู่ใจความสำคัญ (Searching for connections across emergent themes) ผู้วิจัยนำใจความสำคัญจากขั้นตอนการระบุใจความสำคัญทั้งหมดมาไล่เรียงเพื่อค้นหาแบบแผนความเชื่อมโยงระหว่างใจความสำคัญ หากใจความสำคัญได้มีการให้

ความหมายที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันก็จะนำไปจัดกลุ่มไว้เป็นหนึ่งกลุ่มใจความสำคัญ

4.4.5 วิเคราะห์ข้อมูลวิจัยรายอื่น (Moving to the next case) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคลและปฏิบัติเช่นเดียวกันในผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคน ตั้งแต่ผู้เข้าร่วมวิจัยคนแรกจนคนสุดท้าย

4.4.6 เมื่อได้ใจความสำคัญของผู้เข้าร่วมวิจัยครบทั้ง 6 คนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญของข้อมูลทั้งหมด (Looking for pattern across cases) ในขั้นสุดท้ายนี้ใจความสำคัญของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนถูกนำมาจัดเป็นตารางร่วมกัน จากนั้นระบุแบบแผนความเชื่อมโยงระหว่างใจความสำคัญของผู้เข้าร่วมวิจัย แต่ละคน และสร้างตารางที่แสดงใจความสำคัญที่ประกอบไปด้วย 3 ใจความสำคัญหลัก และ 6 ใจความสำคัญรอง (ตารางที่ 2)

4.5 การกำกับคุณภาพการวิจัย

เป็นไปตามแนวทางการกำกับและประเมินคุณภาพในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ (Srichannil, 2019) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมในปรากฏการณ์เดียวกันกับหัวข้อวิจัย และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประสบการณ์สัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพื้นที่มีน่องออทิสติกตามมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ทำการสืบทอดตนเอง (Reflexivity) เพื่อตรวจสอบรวมถึงพิจารณา ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก รวมถึงท่าทีของตนเอง ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย ข้อมูลการวิจัยและหัวข้อการวิจัยตลอดการดำเนินการกระบวนการวิจัย ซึ่งส่งผลให้ผู้วิจัยไม่นำความคิดความเชื่อตลอดจนความรู้สึกของตนเองมานำทางข้อมูลการวิจัย ด้วยใจที่เปิดกว้าง ทำให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่มีคุณภาพและมาจากมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างแท้จริง ทั้งนี้ได้มีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ตลอดกระบวนการ

5. ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอใจความสำคัญหลักและใจความสำคัญรองตามลำดับโดยชื่อของผู้เข้าร่วมวิจัยจะถูกแทนที่ด้วยนามสมมุติ รวมถึงมีการใช้สัญลักษณ์ใด ๆ เช่น (...) การตัดบางถ้อยคำที่ยาวรวมทั้งภาพถ่ายปกปิดอัตลักษณ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอการวิจัย เพื่อปกปิดข้อมูลที่อาจแสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย รวมทั้งการสะกดตามภาษาพูด รวมถึงน้ำเสียงที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยโดยผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไว้ใน

บทความนี้มุ่งตอบคำถามการวิจัยที่ว่า “สัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพื้นที่ที่มีพัฒนาการปกติและน่องออทิสติกเกิดขึ้นได้อย่างไร” ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของข้อค้นพบจากวิทยานิพนธ์เป็นไปเพื่อความเข้าใจสัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพื้นที่มีน่องออทิสติก รวมถึงระบุแนวทางในการพัฒนาสัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพื้นที่มีน่องออทิสติกอันเป็นส่วนหนึ่งในการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับที่มาของสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพื้นที่มีน่องออทิสติกจากมุมมองของผู้เป็นพี่วิจัยผู้ใหญ่

ตารางที่ 1 ข้อมูลภาพถ่ายผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัย	รายละเอียด
พี่พี	<ol style="list-style-type: none"> ภาพถ่ายวัยเด็กเป็นรูปพี่และน้องนั่งอยู่ในสวนและเอียงศีรษะเข้าหากันที่สาวอยู่ทางด้านซ้ายมือให้กล้องแต่ น้องอยู่ทางด้านขวาไม่ยิ้ม ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นรูปที่ถ่ายติดทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยวพี่และน้อง พี่สาวอยู่ทางด้านซ้ายมือ น้องยืนมองซ้ายแล้วหันกลับ ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่พี่เอียงศีรษะเข้าหาหน้าของทั้งสองคนทำท่าเอานิ้วโป้งและนิ้วชี้ไว้ใต้คางมีรอยยิ้มทั้งคู่
เอิน	<ol style="list-style-type: none"> ภาพถ่ายวัยเด็กเป็นรูปถ่ายของสองพี่น้องร่วมกับแม่ พี่นั่งอยู่ทางขวามือของน้องและแม่ไม่ได้ยิ้มแต่ มองกล้องน้องหันไปอีกทาง ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นรูปแม่พี่น้องที่ถ่ายไว้ในระหว่างทำกิจกรรมทั้งสามคนยิ้มอย่างสดใสและดูมีความสุข ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่พี่และน้องถ่ายรูปด้วยกันสองคนตอนไปเที่ยวที่ต่างจังหวัดพร้อมกับครอบครัว น้องยิ้มมีความสุขที่อยู่ทางด้านขวาเอียงศีรษะขบไหล่ น้อง
น้ำ	<ol style="list-style-type: none"> ภาพถ่ายวัยเด็กเป็นภาพถ่ายที่มีสมาชิก 4 คน คือ 3 พี่น้องและพี่เลี้ยงโดยทุกคนหันหน้าคนละทิศทางที่สาวยิ้มให้กล้องแต่ยืนห่างกัน ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นภาพถ่ายมีสมาชิก 4 คน คือ 3 พี่น้องและแม่ พี่สาวยืนซ้อนหลังและกอดคอ น้องคนเล็กส่วนแม่ยืนซ้อนหลังน้องคนกลางทุกคนในภาพยิ้มยกเว้นน้องคนเล็ก ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่กับน้องคนกลางที่อยู่ในชุดทำงานน้องกอดเอวพี่หลวม ๆ แล้วยิ้มให้ทั้งสองคนยิ้มให้กันอย่างมีความสุข ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่กับน้องคนเล็กน้องเดินมากอดและหอมแก้มพี่ก่อนที่พี่จะขับรถกลับไปเรียนที่กรุงเทพฯ จากที่น้องเคยไม่ยอมให้จับตัว
พริ้น	<ol style="list-style-type: none"> ภาพถ่ายวัยเด็กน้องชายนอนดกที่พี่ชูสองนิ้วเป็นรูปถ่ายตอนงานรวมญาติวันปีใหม่ ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นภาพที่ถ่ายร่วมกับแม่ขณะพาน้องไปรื้อหาหมอนที่โรงพยาบาล

ตารางที่ 1 ข้อมูลภาพถ่ายผู้เข้าร่วมวิจัย (ต่อ)

ผู้เข้าร่วมวิจัย	รายละเอียด
พริน (ต่อ)	3. ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่เป็นภาพถ่ายตอนไปทำบุญที่วัดร่วมกับคุณยายตอนที่ทำบุญกับครอบครัว
เอฟ	1. ภาพถ่ายวัยเด็กเป็นภาพถ่ายร่วมกัน 3 คนที่ห้องซึ่งถ่ายที่บ้านโดยแม่ 2. ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นภาพที่ถ่ายโดยไม่ได้ตั้งใจตอนครอบครัวไปห้างด้วยกันน้องพยายามหนีพี่เข้าและยืนหน้าเข้าไปถ่ายด้วย 3. ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่เป็นภาพถ่ายตอนพี่และน้องกำลังจะออกไปห้างสรรพสินค้าด้วยกันสองคนครั้งแรกหลังจากแม่เสีย
เจ	1. ภาพถ่ายวัยเด็กเป็นภาพที่พี่น้องถ่ายด้วยกันที่บ้านและน้องถือโทรศัพท์แก้มว่ากำลังโทรหาพ่อ 2. ภาพถ่ายวัยรุ่นเป็นภาพที่ถ่ายที่โรงเรียนขณะมีงานทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา น้องเป็นคนขอให้ถ่ายรูป 3. ภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่เป็นภาพที่ถ่ายร่วมกันหลังที่ได้จัดนิทรรศการเพื่อทำผลงานสำหรับจบการศึกษา ทั้งสองใส่แมสเนื่องจากถ่ายตอนโควิดแต่พี่รู้สึกมีความสุขมากขณะถ่าย

ตารางที่ 2 ตารางใจความสำคัญ

ที่	ใจความสำคัญหลัก	ใจความสำคัญรอง
1	ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง	1.1 แม่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง - ความแพร่หลาย 4 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย 1.2 การแสดงออกของสมาชิกครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกของพี่ (ที่มีต่อน้อง) - ความแพร่หลาย 4 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย
2	การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่วัยเด็กก่อให้เกิดสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง	2.1 การใช้ชีวิตร่วมกันช่วยพัฒนาความเข้าใจของพี่ (ที่มีต่อน้อง) - ความแพร่หลาย 4 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย 2.2 การใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง - ความแพร่หลาย 4 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย 2.3 การได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันมีส่วนช่วยในการสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง - ความแพร่หลาย 3 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย

ตารางที่ 2 ตารางใจความสำคัญ (ต่อ)

ที่	ใจความสำคัญหลัก	ใจความสำคัญรอง
2	การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่วัยเด็กก่อให้เกิดสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง (ต่อ)	2.4 การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยมีผลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง - ความแพร่หลาย 3 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย
3	น้อง คือ คน สำ คัญ สำหรับพี่	- ความแพร่หลายในผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคน 3.2 น้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางในการดำเนินชีวิต ความแพร่หลาย 4 ใน 6 ของผู้เข้าร่วมวิจัย

ใจความสำคัญหลักที่ 1 : ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง

ใจความสำคัญหลักนี้ สะท้อนให้เห็นถึงต้นขั้วของทิศทางความคิด ความเชื่อที่ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนมีต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ครอบครัวถือเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญที่มีอิทธิพลในการบ่มเพาะความคิดความเชื่อเกี่ยวกับตัวน้องให้แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยและเป็นรากฐานต่อทิศทางของการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง

ใจความสำคัญรองที่ 1 : แม่มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง

ผู้เข้าร่วมวิจัยระบุถึงอิทธิพลสำคัญที่เกิดจากแม่ของตนเอง เนื่องด้วยในหลายครอบครัวมักจะมีแม่เป็นผู้ดูแลหลักหรือในผู้เข้าร่วมวิจัยบางคนมีค่าพูดและแรงสนับสนุนแม่เป็นแรงขับเคลื่อนในการใช้ชีวิตของตนเองไปพร้อมกับการใช้ชีวิตร่วมกับน้อง โดยแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตของแต่ละครอบครัว หากแต่มีจุดร่วมที่คล้ายคลึงกันคือทัศนคติและความคิดของการเป็นผู้ดูแลจากที่ถูกส่งต่อจากแม่มายังพี่ แม่ที่ยอมรับและเชื่อใจในสิ่งที่ลูกเป็นอย่างไม่มีเงื่อนไข คือแม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง และเป็นผู้ที่ส่งต่อมรดกความรู้สึกในเชิงบวกไปยังพี่ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับมรดกความรู้สึกเมื่อเกิดสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง

พี่พี : แม่คะ เพราะว่าถ้าไปไหนก็คือแม่หนูน้องไปด้วยกันอยู่แล้ว ตอนเด็ก ๆ แม่เขาก็จะบอกให้หนูฟังอยู่แล้วว่าน้องเป็นเด็กพิเศษนะ หนูต้องเข้าใจน้องนะอะไรแบบนี้ถึงแม้ว่าน้องจะทำเราแต่ น้องก็ไม่รู้ หรือว่าพี่รู้สึกยังไง หนูถูกปลูกฝังมาแบบนี้ตลอด ว่าเออ ไม่ได้ บอกว่าให้ยอมรับน้องนะแต่แม่บอกให้เข้าใจว่าน้องเราไม่ปกติแม่ จะพูดแบบนี้เสมอพอเราโตขึ้นเราก็กเข้าใจแล้วมันก็ไม่ใช่แค่น้องเราคนเดียวที่เป็นแบบนี้ทุกที่มีหมดแล้วน้อง

เราก็จะมีความน่ารักของเขายู่เสมอ” (พีพี)

จากประโยคที่ว่า “ตอนเด็ก ๆ แม่เขาก็จะบอกให้หนูฟังอยู่แล้วว่าน้องเป็นเด็กพิเศษนะ หนูต้องเข้าใจน้องนะอะไรแบบนี้ถึงแม่น้องจะทำเราแต่น้องก็ไม่รู้ หรือว่าเรารู้สึกยังไง หนูถูกปลุกฝังมาแบบนี้ตลอด” คำว่าถูกปลุกฝังในที่นี้ หมายถึงการถูกสอนหรือถูกบอกกล่าวว่าเป็นตนเองควรทำอะไร จากการถูกบอกให้เข้าใจในธรรมชาติของน้องจากการปลุกฝังของแม่ส่งผลให้พีพีสามารถยอมรับความเป็นธรรมชาติของน้องได้

ที่มี (แม่) เคยมาคุย (...) เล่าว่าเราแข็งแรงกว่าในอนาคตนูสามารถ ที่จะไปทำอะไรก็ได้ยากเรียนก็เรียนอยากไปไหนก็ไป แต่ น้องเนี่ยพอมีข้อจำกัดน้องทำอย่างไร เราไม่ได้นะ แล้วทำไมเรา ถึงมาแกล้งน้องหรือมาอิจฉาน้องล่ะ (...) มี (แม่) บอกว่าหลังจากวันนั้นเราก็ค่อย ๆ ดีขึ้น ไม่ค่อยแกล้งน้องเข้าใจอะไร ๆ มากขึ้น ซึ่งหนูว่ามันคือข้อดีนะ มันทำให้หนูรู้สึกว่าหนูโชคดีที่มีน้องเพราะมันทำให้เรานะ เริ่มรู้จักการเห็นใจคนอื่นมาตั้งแต่เด็กเลย” (เอ็น)

เรื่องราวของเอ็นสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการแสดงออกที่นุ่มนวลและให้เกียรติของแม่ ในความไม่เข้าใจของเอ็นที่เกิดขึ้นกับน้อง การแสดงออกของแม่มีอิทธิพลต่อความคิดและการแสดงออกที่เอ็นมีต่อน้อง เพราะหลังจากที่แม่ได้เข้ามาพูดคุย ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกที่เอ็นมีต่อน้องก็เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

“เด็ก ๆ น้องเรียนกรุ๊ปคลาสที่ในคลาสจะมีเด็กแล้วก็ผู้ปกครองเข้าไป ด้วยกันนะคะ น้องเรียนสาธิตแห่งหนึ่งแล้วผู้ปกครองก็ต้องเข้าไปด้วย แม่ก็จะส่งเราเข้าไปเป็นตัวแทนเข้าไปเพราะแม่ต้องทำงาน ด้วยความที่แม่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว แม่ก็จะให้เราไปแทนเขาแล้วไปทำงาน พอตอนเย็น แม่ก็จะมารับเรากับน้องกลับบ้านก็จะแบบนี่มาตลอด” (เอฟ)

จากข้อความที่ระบุว่า “แม่ก็จะส่งเราเข้าไปเป็นตัวแทนเข้าไปเพราะแม่ต้องทำงาน” การเป็นตัวแทนในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเอฟจะต้องดูแลน้องเสมือนหนึ่งหรือเทียบเท่าที่แม่ต้องทำ แต่เป็นการเป็นตัวแทนเข้าไปรับความรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกับน้องเพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาส่งต่อให้แม่ จากการแสดงออกของแม่เอฟสิ่งนี้ไม่ใช่เพียงความไว้วางใจที่แม่มีต่อเอฟเท่านั้น แต่เป็นการแสดงถึงการถูกยอมรับจากแม่อย่างไม่มีเงื่อนไขด้วยความเท่าเทียม

ใจความสำคัญรองลำดับที่ 2 : การแสดงออกของสมาชิกครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกของพี

ตามมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัยระบุว่า การแสดงออกของครอบครัวในที่นี้หมายถึงความรวมถึง วิถีชีวิต การกระทำ

คำพูดและปฏิกริยาหนึ่ง ๆ ที่ครอบครัวมีต่อผู้เข้าร่วมวิจัย เพราะครอบครัวคือสิ่งแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดผู้เข้าร่วมวิจัยมากเป็นอันดับต้น ๆ ทำที่และการแสดงออกของสมาชิกครอบครัวเอง จึงส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้เข้าร่วมวิจัย (พี) ไม่ว่าจะป็นความรู้สึกของการปกป้องการรับผิดชอบต่อน้อง ตลอดจนความขัดแย้งต่อความคิดบางอย่างที่อาจมีต่อครอบครัว สิ่งเหล่านี้มีผลต่อมุมมองความคิดของผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีต่อน้องและเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะขับเคลื่อนทิศทางของสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องให้พัฒนาต่อไปได้ในอนาคต

“ถ้าน้องไปรีดกลาง MK ที่พ่อเราทำคือเขา ทูบอะเขาทูบน้องเขาใช้ความรุนแรงกับน้อง ทูบไม่หยุดเลย (...) เราโตมาแบบนี้แบบไม่มีความรู้อะไรเลย ถ้าน้องกรี๊ดก็ให้จับมือแล้วจิกให้น้องนิ่งแต่ว่ามันก็ใช้ได้แค่ช่วงแรก ๆ ตอนที่น้องยังเป็นเด็กและไม่มีผลกะลั้ง แต่อย่าลืมน้องเป็นผู้ชายพอเขาโตมาระดับหนึ่งแรงรามันสู้เขาไม่ได้ นั่นเลยทำให้เราเริ่มมาคิดว่า เออ การแก้ปัญหาแบบนี้ที่พ่อสอนมันไม่ได้ผล แล้วมันก็เป็นการใช้ความรุนแรง แถมเป็นการใช้ความรุนแรงต่อหน้าสาธารณชนมัน aggressive มาก” (น้ำ)

น้ำกล่าวซ้ำอยู่หลายครั้งเกี่ยวกับการกระทำของพ่อ ไม่ว่าจะป็นการตี การทุบ หรือการลงโทษน้องในที่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ แสดงถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นภายในใจของน้ำ เนื่องจากในขณะนั้นน้ำก็อาจไม่ได้อยู่ในสถานะที่จะสามารถปกป้องน้องจากการกระทำของพ่อได้ แม้น้ำไม่เห็นด้วยกับการกระทำของพ่อที่มีต่อน้องก็ตาม นั่นจึงก่อให้เกิดความรู้สึกอึดอัดใจส่งผลให้ความขัดแย้งทางความคิดเห็นเริ่มปะทุขึ้นภายในใจของน้ำ และเพราะความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นนี้ จึงทำให้น้ำพยายามค้นคว้าหาความรู้เพื่อจะดูแลและจัดการปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของน้องให้ได้ โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง

“ด้วยความที่หนูมองในมุมมองของความเป็นพี่สาว หนูรู้สึกว่ากรกระทำทุกอย่างที่หนูแสดงออกมันคือหนูเป็นห่วงเขาอะ ถ้าเกิดเขาต้องไป อยู่โลกความเป็นจริง มันคงไม่มีใครมาโอ้เขา มันจะไม่เหมือนกับเวลาเขา อยู่กับคุณยาย คุณยายก็จะไม่ยอมให้เขาอารมณ์ร้อนหรือโมโห สิ่งที่ถูกก็คือถูกสิ่งที่มีดักดันกลายเป็นถูกไป” (พริ้น)

พริ้นมีการแสดงออกต่อน้องที่แตกต่างจากบุคคลอื่นในครอบครัว เนื่องจากอยากให้น้องเข้าใจความเป็นไปของชีวิตเช่นเดียวกับการใช้ชีวิตในสังคมปกติ แต่คุณยายมักมีความกังวลเมื่อน้องหงุดหงิดหรืออารมณ์เสีย จึงเลือกที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการบอกให้ยอมตามในสิ่งที่น้องต้องการเพื่อเป็นการตัดปัญหา นั่นทำให้พริ้นมีความรู้สึก

ความคับข้องใจในการกระทำของคุณยาย พรินไม่เห็นด้วยหากคุณยายจะพยายามหาข้อยกเว้นบางอย่างให้น้องเพื่อหลบเลี่ยงการรับโทษเมื่อตนเองกระทำผิด เพียงเพราะว่าไม่อยากให้น้องโมโหหรือหรือโวยวายเมื่อไม่ได้ตั้งใจ

“แม้วันหนึ่งหากเราจะไปมีครอบครัวแล้วผู้ชายคนนั้นไม่เอาน้องเขาก็ไม่ห้ามค่ะเรามีชีวิตของเราน้องมีชีวิต ของน้อง เราก็มีชีวิตของเราไม่เคยบอกเราว่าต้องมาเลี้ยงน้องมันเลยกลายเป็นตัวเราเองมากกว่าที่แบบ เราอะ มันกลายเป็นอย่างงั้น เพราะเราคิดว่าน้องเป็นครอบครัวเรา เพราะว่าเขาไม่กตสันนี่แหละค่ะ มันเลยทำให้เราคิดเอง เพราะยิ่งห้ามก็เหมือนยิ่งยุแต่เขาไม่มีเลยคะ กลายเป็นว่าหนูแหละคะ ยัดเยียดตัวเองเข้าไป อยากด้วยอยากที่จะดูแลน้อง” (เอิ้น)

การยอมรับและการให้อิสระในการเลือกใช้ชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการที่ครอบครัวมิให้เอิ้นแสดงให้เห็นถึงใจที่เปิดกว้างและเอื้อเฟื้อของครอบครัว ไม่มีการบีบบังคับ หรือพยายามเปลี่ยนแปลงธรรมชาติหรือกำหนดทิศทางความคิดของเอิ้น แม้ในอนาคตเอิ้นอาจจะไม่ได้เลือกที่จะใช้ชีวิตร่วมกับน้องเช่นปัจจุบัน ครอบครัวก็จะไม่ตัดสินว่าสิ่งที่เอิ้นทำไปเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี การแสดงออกดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกและการปฏิบัติตัวของเอิ้นที่มีต่อน้อง เอิ้นยังคงยืนยันว่าความยึดหยุ่นของครอบครัวส่งผลต่อความคิดของเอิ้นและมุมมองเชิงบวกที่เอิ้นมีต่อน้อง อันจะส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างเอิ้นและน้องด้วยเช่นกัน

ใจความสำคัญหลักที่ 2 : การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่วัยเด็กก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง

การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่วัยเด็กเป็นอีกหนึ่งแง่มุมสำคัญที่ถูกระบุปะปนอยู่กับเรื่องราวการดำเนินชีวิตปกติทั่วไปอื่น ๆ ของผู้เข้าร่วมวิจัย ใจความสำคัญนี้ถูกยกขึ้นมาเป็นใจความสำคัญหลัก เนื่องจากเป็นบริบทหนึ่งของประสบการณ์ชีวิตในช่วงแรกของผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตทั้งทางกายและทางใจ ความใกล้ชิดในความหมายของใจความสำคัญนี้ ไม่ได้มีเพียงการอยู่ด้วยกันหรือใช้ชีวิตในบ้านหลังเดียวกับเท่านั้น แต่รวมถึงความห่วงใย ใส่ใจ และเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินชีวิตร่วมกัน โดยภายใต้ใจความสำคัญหลักที่ 2 ประกอบด้วยใจความสำคัญรอง 4 ใจความสำคัญ ดังนี้

ใจความสำคัญรองลำดับที่ 1 : การใช้ชีวิตร่วมกันช่วยพัฒนาความเข้าใจของพี่ (ที่มีต่อน้อง)

ผู้เข้าร่วมวิจัยที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับน้องตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน ล้วนมีบริบทและ

วิธีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้นยังถูกปะปนด้วยความเข้าใจในตัวน้อง ซึ่งความเข้าใจในที่นี้อาจมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมธรรมชาติ อุปนิสัย ความชอบ หรือข้อยกเว้นของน้อง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนต้องอาศัยเวลา รวมถึงความใกล้ชิดเพื่อจะทำความเข้าใจต่อแง่มุมต่าง ๆ ของน้อง

“น้องเขาจะมีธรรมชาติคือเวลาไปเจอใครใหม่ ๆ เขาจะตื่นเต้น จะเกร็ง ๆ แบบต้องทำความรู้จักกันใหม่ ทั้งที่เรารู้จักกันอยู่แล้ว แต่เพราะว่าเราไม่ได้อยู่ด้วยกันเฉย ๆ อาจจะมีการตื่นเต้นแล้วน้องก็มาทำความรู้จักเราใหม่เฉย ๆ ” (เอิ้น)

เอิ้นได้ระบุถึงความเข้าใจในธรรมชาติและพฤติกรรมของน้อง ซึ่งเกิดจากการใช้ชีวิตร่วมกันและเข้าใจในการแสดงออกของน้อง พฤติกรรมที่น้องแสดงออกอาจดูแปลกและแตกต่างในสายตาผู้อื่น หากแต่ในมุมมองของเอิ้นที่ใช้ชีวิตร่วมกับน้องมาโดยตลอดนั้น กลับมองเห็นว่าความแตกต่างก่อให้เกิดอัตลักษณ์โดยเป็นพฤติกรรมเฉพาะที่ทำไปอย่างมีเหตุผล ไม่ว่าจะป็นด้วยความตื่นเต้น หรือเป็นวิธีเข้าหาคนอื่นในแบบฉบับของน้อง

“อืม (ลากเสียง) น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ ค่ะ คือตอนเด็กน้องก็จะปรี๊ด ๆ เพราะเขาไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่เราไปโรงเรียนประถมด้วยกันคะ กลายเป็นว่าน้องมีพี่สาวที่อยู่กับคนละปีมาเรียนด้วย (...) คือถ้ามีปัญหาอะไรหนูก็ต้องลงมาดูน้อง น้องก็จะซิมซิบตรงนี้ว่าถ้ามีปัญหาอะไรก็จะมาหา ยันจบป.6เลยคะ คือเขาก็จะรู้ว่าหนูจะช่วยเหลือเขาได้ พอขึ้นมัธยมถึงจะเรียนคนละโรงเรียนแต่พอมีประชุมผู้ปกครองหนูก็จะไปด้วยคะ ทุกครั้งที่เราไปหนูรู้สึกได้เลยว่าเขารู้สึกอุ่นใจ ตอนมัธยมก็มีเรื่องบ้างโดนแกล้งแล้วก็ไม่เข้าใจ เรา ก็อยากดูแลเขา” (ข้อมูลจากรูปถ่ายวัยรุ่นของพริน)

จากข้อมูลของพริน ไม่เพียงการเข้าใจความคิดความรู้สึกของน้องเท่านั้น แต่อีกบทบาทที่พรินแสดงออกนั้นก็คือบทบาทของการเป็น “ผู้ดูแล” มีหน้าที่ดูแลปกป้อง และทำความเข้าใจในสิ่งที่น้องเป็นและทำ เช่น การอยู่ในโรงเรียนของน้อง อาจดูเป็นการเข้าสังคมเพื่อนให้น้องได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก แต่ด้วยความไม่เข้าใจจึงอาจทำให้น้องโดนกลั่นแกล้งหรือรังแกจากเพื่อนหรือจากคนอื่น ๆ ที่ไม่มีความเข้าใจในโรคออทิสติกภายในโรงเรียน ทำให้พรินมักแสดงตัวเพื่อออกโรงปกป้องน้องจากการกลั่นแกล้งเหล่านั้นอยู่เสมอ

“เหมือนครุฑที่แต่งงานกันมานานอยู่ด้วยกันมาเป็นสิบ ๆ ปีคะ มันเป็นความสัมพันธ์แบบเรื่อย ๆ แต่ก็ยังต้องอยู่ด้วยกัน มันมีเรื่องราวระหว่างทางทะเลาะกันบ้างอะไรบ้างแต่เราไม่แยกจากกันหรือหันหลังให้กัน ต่อให้โกรธกันเราก็จะโกรธกันอยู่วันเดียวคะ ตื่นเข้ามาทุกอย่าง

ก็กลับมาเป็นเหมือนไม่เคยทะเลาะกันหนัก ๆ หรือไม่ค่อยกันนาน ๆ เลยค่ะยังงั้นมันต้องหันหน้ากลับมาหากัน” (ข้อมูลจากภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่ของเจ)

เจได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับน้องมาอย่างยาวนาน คำเปรียบเทียบกับเจกล่าวคือ “เหมือนคูรักรักที่แต่งงานกันมานาน อยู่ด้วยกันมาเป็นสิบ ๆ ปี” เพราะคูรักรักที่แต่งงานกันมาเป็น 10 ปี คือคนสองคนที่ใช้ชีวิตร่วมกันจนกลมกลืนและกลายเป็นส่วนหนึ่งของกัน และกันมีทั้งความสัมพันธ์ที่ดีมีทั้งการทะเลาะกันหากแต่เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นยากจะตัดขาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ค่อย ๆ หล่อหลอมให้เจเกิดความเข้าใจที่มีต่อน้อง โดยเฉพาะธรรมชาติหรืออุปนิสัย ส่งผลให้เมื่อเจและน้องพบเจออุปสรรคที่เกิดขึ้นในสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง สถานการณ์ที่ยากลำบากเหล่านั้นมักจะถูกคลี่คลายลงภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ใจความสำคัญรองลำดับที่ 2 : การใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง

นอกจากความเข้าใจระหว่างพี่น้องแล้ว การยอมรับซึ่งกันและกันก็ถือเป็นอีกหนึ่งข้อสำคัญ ที่ยึดโยงสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น โดยการยอมรับมิใช่เพียงการยอมรับในเงื่อนไขของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากแต่เป็นการยอมรับในเงื่อนไขของกันและกันด้วยความเข้าใจ และการยอมรับมักจะถูกสอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตชีวิตร่วมกันของพี่น้อง อาจกล่าวได้ว่าการใช้ชีวิตชีวิตร่วมกันก่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันนั่นเอง

“น้องจะเป็นคนแสดงอะไรตรง ๆ อยู่แล้ว คือด้วยความที่เราผูกติดอยู่กับมี (ชื่อเรียกที่น้องมักใช้เรียกแทนแม่) อะไรก็มี เขาก็จะบอกเสมอว่ามีห้ามตายนะมีห้ามตายนะ มันคงแปลว่าเขายังไม่พร้อมที่จะอยู่กับเรา แต่มันก็โอเค วันนั้นน่าจะนั่งอยู่ด้วยกันอยู่ ๆ เขาก็พูดขึ้นมาว่า เขาโอเคแล้วนะเขาอยู่กับหนูได้ หนูก็เลยพูดกลับไปว่า โอเคแล้วเนอะมีมีตายได้แล้วเนอะ” (ข้อมูลจากภาพถ่ายวัยผู้ใหญ่ของเอ็น)

จากข้อมูลภาพถ่ายของเอ็นแสดงให้เห็นว่าน้องมักจะมียุติกรรมของการยึดติด โดยในที่นี้เป็นการยึดติดกับบุคคล (แม่) น้องมักมีความกังวลกับการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน ความตายหรือการเจ็บป่วยของแม่ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปน้องมีการแสดงออกให้เห็นถึงความเข้าใจและการยอมรับในตัวเอ็น การที่เอ็นกลายเป็นอีกคนที่ได้รับการยอมรับจากน้อง ไม่ว่าจะเพราะการอยู่ด้วยกัน ความเข้าใจ ความเชื่อใจ หรือปัจจัยอื่น ๆ การยอมรับจากน้องคือหนึ่งสิ่งที่ทำให้เอ็นรู้สึกดีใจและมั่นใจในความสามารถของตนเองที่จะดูแลน้องต่อไปในอนาคตมากขึ้น

ใจความสำคัญรองลำดับที่ 3 : การได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันมีส่วนช่วยในการสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันช่วยให้สัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องพัฒนาขึ้นตามลำดับ และการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยกัน จึงเป็นอีกหนึ่งบริบทที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสัมพันธ์ภาพหรือสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพราะการทำกิจกรรมใหม่ ๆ ด้วยกันมักจะสร้างบรรยากาศที่ดี ทั้งยังเป็นความทรงจำที่มีความหมายสำหรับพี่ซึ่งกิจกรรมใหม่ ๆ ของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนล้วนมีบริบทที่แตกต่างกันไปตามความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้เข้าร่วมวิจัยคนนั้น ๆ

“การไปด้วยกันสองคนมันก็ดีนะค่ะ ทริบนี้ถือว่า เป็นทริบที่สนุกมาก ๆ เป็นทริบที่ดี การไปไคค่อนก็เป็นครั้งแรกที่หนูได้ไปเหมือนกัน เอเชียที่คึกครั้งแรก เป็นครั้งแรกซึ่งกันและกันค่ะ เหมือนได้ไปเปิดโลกด้วยกันสองคน” (ข้อมูลจากภาพถ่ายช่วงวัยรุ่นของพีพี)

การเดินทางร่วมกันในครั้งนั้นคือครั้งแรกที่พีพีและน้องได้เดินทางไปในสถานที่ใหม่ ๆ ทั้งสองสถานที่พร้อมกันตลอดการเดินทางเต็มไปด้วยความสุข ความตื่นตาตื่นใจมากกว่าความแปลกใหม่คือการไปด้วยกันกับน้อง แม้ปกตินิสัยของน้องจะไว้วายบาย้งยามที่ถูกขัดใจ แต่ในการเดินทางวันนั้นน้องไม่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวออกมาเลย แม้จะต้องขึ้นรถ ลงเรือ เพื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ อยู่หลายครั้ง พีพีกล่าวว่าการเดินทางในครั้งนั้นถือเป็นความทรงจำที่ดีที่สุดของเธอเพราะมันเต็มไปด้วยความสุขและความแปลกใหม่ ทำให้เธอได้เห็นน้องในแง่มุมที่แตกต่างออกไปทั้งยังมีการควบคุมตัวเองที่ดีขึ้นตลอดการเดินทาง

“อันนี้เราไปแข่งกีฬาสี่ของสมาคม เขาก็เชิญชมรมไปเราก็ก็นั่งในฐานะชมรมประจำจังหวัด แต่งานนี้สนุกมาก ค่ะเหมือนแบบน้องอะเขาชอบเป็นเรื่องเล่าของเขามากเลยนะคะเหมือนเขาจะได้ที่ 1 นี้แหละค่ะแต่แข่งกันอยู่ 2 คนนะ แล้วเป็นเรื่องที่เขาชอบเล่าคล้ายเหมือนเป็นความทรงจำที่ดีของเขา เขาได้ลงแข่งแล้วก็ได้ชนะมา” (ข้อมูลจากภาพถ่ายวัยรุ่นของเอ็น)

จากข้อมูลของเอ็นเรื่องราวดังกล่าวกลายเป็นความทรงจำที่ดีของน้อง น้องรู้สึกถึงความภาคภูมิใจจากการแข่งขัน นั่นจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เอ็นมีความสุขตามไปด้วย ขณะเล่าเอ็นมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและพูดถึงน้องของตนเองด้วยความเอ็นดู รวมถึงมีสายตาที่เป็นประกายขณะเล่าเรื่อง ราวกับจะถ่ายทอดความสุขทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับเอ็นและน้องผ่านการบอกเล่าเรื่องราวในครั้งนี้ ความสุขของเอ็นแปรผันตามความสุขของน้อง ไม่เพียงแต่น้องที่ภูมิใจในตัวเองแต่เอ็นเองก็ภูมิใจในตัวน้องเช่นกัน แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นที่ถูกพัฒนา ซึ่ง

สังเกตได้จากการได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันตลอดจน การสร้างความทรงจำใหม่ ๆ ร่วมกัน

“บ้านเราคือออกเที่ยวตลอด บ้านเรานี้คืออย่างนะ ถึงแม้พ่อจะมีความ aggressive มาก ๆ แบบโคตร ๆ แต่เขาก็ไม่ได้รังเกียจ หรือตัดน้องออกไปจากครอบครัว เราก็ดูด้วยความเป็นลูกอะนะ พ่อพาน้องไปด้วยทุกที่ทุกเวลาไปเที่ยวด้วยกันตลอดไม่เคยปล่อยน้องไว้บ้าน อันนี้ไปสยามโอเชียนเวิร์ลที่พารากอน อันนี้เป็นช่วงวัยรุ่นแล้ว เป็นช่วงที่เราเปิดใจยอมรับน้องแล้วละ กำลังจะขึ้นมอสี่ เอ้ยไม่ใช่สิกำลังจะขึ้นมอห้า อันนี้เราจับน้องคนกลางได้แล้ว” (ข้อมูลจากภาพถ่ายวัยรุ่นของน้ำ)

แม้จะมีความรู้สึกขัดแย้งต่อการกระทำของพ่อ (การใช้ความรุนแรงกับน้อง) แต่เพราะการกระทำของพ่อ (พาลูก ๆ ไปเที่ยวนอกบ้าน) จึงทำให้เข้าใจใกล้ชิดกับน้อง ๆ ทั้งสองคนมากขึ้น การได้ไปเที่ยวและทำกิจกรรมในสถานที่ต่าง ๆ ร่วมกันน้ำมักเป็นส่วนหนึ่งในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ แม้จะไม่ใช้สถานที่ใหม่ ๆ เสียทีเดียวแต่ในทุกครั้งที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกันทำให้น้ำและน้องได้ขยับเข้าหากันอย่างช้า ๆ การได้ขยับเข้าใกล้น้องมากขึ้นเป็นสิ่งที่มีความหมายกับน้ำเป็นอย่างมาก

ใจความสำคัญรองลำดับที่ 4 : การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยมีผลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง

การเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยในที่นี่คือการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ ผลที่ตามมาคือสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องที่ดีขึ้นตามช่วงอายุที่มากขึ้น จากการให้ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัย จะเห็นได้ว่ามีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแปรผันตรงระหว่างช่วงวัยและสัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง เมื่อที่เติบโตขึ้นความเข้าใจเกี่ยวกับโรค ความคิด การใช้ชีวิตและทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้มุมมองที่มีต่อน้องถูกพัฒนาเมื่อวุฒิภาวะของผู้เป็นที่เพิ่มขึ้น

“อันนี้เป็นช่วงวัยรุ่นแล้วเป็นช่วงที่เราเปิดใจยอมรับน้องแล้วละ กำลังจะขึ้นมอสี่ เอ้ยไม่ใช่สิกำลังจะขึ้นมอห้า อันนี้เราจับน้องคนกลางได้แล้วนะ (...) คือพอจะถ่ายทีนางก็จะเปลี่ยนไป ถ้าสภาวะปกตินางก็จะแอ๊ะ ๆ ๆ ไปมา แต่พ่อก็เรียกถ่ายรูปเท่านั้นแหละนางก็จะเปลี่ยนไปเลย เอ้ย จะมีความแบบหันหน้ามาแอดหน้าหล่อแบบไม่ใช่ว่าอารมณ์ไม่ดีเป็นช่วงที่น้องโตขึ้นและยอมให้เราจับตัวมากขึ้น ส่วนน้องคนเล็กนางก็ยังโวยวายอยู่ปกตินะ ในช่วงนี้ที่โตขึ้นมาเราก็จะมีการกอดน้องมีการสัมผัสน้องมากขึ้น” (ข้อมูลจากภาพถ่ายช่วงวัยรุ่นของน้ำ)

แม้การเปลี่ยนแปลงนั้นจะไม่ใช่อะไรที่เปลี่ยนแปลงอย่างหมดจดแต่น้ำกลับยินดีกับการเปลี่ยนแปลงของน้อง แม้จะเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย การได้เข้าใกล้น้องมากขึ้น ทำให้น้ำ

ไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นคนอื่นสำหรับน้อง น้ำได้รับรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของน้องผ่านการยอมให้แต่ละตัวทิ้งที่ปกติน้องไม่ได้ชอบให้ใครทำเช่นนี้ นอกจากจะเกิดการยอมรับและความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นแล้ว การที่น้องรับรู้ เข้าใจคำพูดของคนรอบข้างนั้นเป็นสิ่งที่น้ำเองรู้สึกยินดีเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะมีน้องออกทิสติกถึงสองคนแต่เพราะวิธีการรับมือที่แตกต่างกัน

“จริงค่ะ โตมาด้วยกันนี่คือจริงมาก ๆ เลย หนูก็รู้สึกว่ามันดีนะแม่ออนเด็ก ๆ หนูจะไม่เข้าใจและมีคำถามว่าทำไมเราต้องมีคนในบ้านเป็นออๆ มันไม่เท่แต่ทำไมต้องมีใครสักคนที่มีปัญหาในครอบครัว เราก็ดูรู้สึกแบบทำไมวะ แต่พอตอนนี่คือหนูว่ามันกลายเป็นโชคดีไปแล้ว เขาไม่ซับซ้อนเขาเข้าใจเรา แล้วมันก็ทำให้เราอยากที่จะเข้าใจเขาเหมือนกัน” (ข้อมูลจากภาพถ่ายวัยรุ่นผู้ใหญ่ของพริ้น)

คำกล่าวที่ว่า “โตมาด้วยกันนี่คือจริงมาก ๆ เลย” พริ้นยืนยันว่าการโตมาด้วยกันคือส่วนหนึ่งของความเข้าใจด้วยตัวพริ้นเองมีมุมมองในแง่บวกต่อความเป็นออทิสติกของน้อง เมื่อโตขึ้นช่วงวัยเปลี่ยนแปลง การมองโลกของพริ้นก็เปลี่ยนไป จากที่เคยไม่ชอบกลับกลายเป็นความรู้สึกโชคดี เนื่องจากออทิสติกมีความตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อน การทำความเข้าใจในบางครั้งอาจง่ายกว่าคนทั่วไป

“ก็มีช่วงหนึ่งที่ไม่เข้าใจ แล้วก็คือไม่เล่นกันเลยหนูไม่เล่นกับน้องเลย ไม่ใช่ว่าอยู่ด้วยกันแล้วมันจะคลิกกันเข้าใจกันตลอดอะไร มีแก๊งน้องก็มีคะตอนเป็นเด็ก แต่มันมีอันนึงที่มีเคยมาคุย คือเขาไม่ได้ดูหรือไม่ได้มองว่าเลยนะคะที่เราแก๊งน้องอะไรแบบนี้ แต่แค่เหมือนแบบพูดให้เราเข้าใจมากกว่า เล่าว่าเราแข็งแรงกว่า ในอนาคตหนูสามารถที่จะไปทำอะไรก็ได้อยากเรียนก็เรียน อยากไปไหนก็ไปแต่น้องเนี่ยพอมีข้อจำกัดน้องทำอย่างไรเราได้เนะ” (เอิ้น)

ช่วงหนึ่งในความหมายของเอิ้นนั้น อาจหมายถึงช่วงเวลาในวัยเด็กที่ทั้งสองเคยนั่งเล่นอยู่ข้าง ๆ กัน นอกจากช่วงวัยที่เปลี่ยนแปลงไปของเอิ้นที่ทำให้เอิ้นเข้าใจน้องมากขึ้น ทำให้เอิ้นตระหนักถึงข้อจำกัดของน้องจนนำไปสู่การทำความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นไปในที่สุด “ไม่ใช่ว่าอยู่ด้วยกันแล้วมันจะคลิกกันเข้าใจกันตลอด” คือคำพูดที่เอิ้นยืนยันว่าไม่มีอะไรเป็นเหตุผลเพียงหนึ่งเดียวที่จะทำให้สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา หากแต่เกิดจากเหตุผลหลาย ๆ อย่างประกอบกัน

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพเชิงบวกตาม การรับรู้ของพี่ที่มีน้องออทิสติกที่มองว่า น้องคือคนสำคัญสำหรับพี่ ซึ่งสิ่งนี้ถูกแสดงออกผ่านข้อมูลของผู้เข้าร่วม

วิจัยในหลายบริบท ผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนมีการวางแผนชีวิตที่มีน้องอยู่ร่วมในแผนการใช้ชีวิตของตนเองในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเลือกเส้นทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง การมีคู่ชีวิต การเลือกอาชีพ รวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตในอนาคต การรู้สึกว่ามีน้องคือคนสำคัญนั้นนำมาซึ่งการมองเห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างพี่น้อง รวมถึงการแสดงให้เห็นถึงที่มาของการเกิดสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่ที่มีพัฒนาการปกติกับน้องออทิสติก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการแสดงออกและความคิดความเชื่อของครอบครัว สามารถกำหนดทิศทางและการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง รวมถึงการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างพี่น้อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตร่วมกันตั้งแต่วัยเด็กหรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง ๆ แม่ในบางช่วงชีวิตพี่และน้องอาจไม่ได้ใช้ชีวิตด้วยกัน เนื่องด้วยภาระหน้าที่ทางการงาน การเรียน หรือการใช้ชีวิตในมิติอื่น ๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปผลการวิจัยนี้สามารถนำมาประยุกต์กับศาสตร์จิตวิทยา การศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนความเข้าใจของผู้คนต่อครอบครัวและบุคคลออทิสติกเพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นได้มีพื้นที่ ที่จะยืนอยู่ในสังคมและได้รับการยอมรับในฐานะมนุษย์คนหนึ่งเช่นเดียวกันกับผู้อื่นต่อไป

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงที่มาของสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ประกอบกับความกังวลของครอบครัวเกี่ยวกับการดูแลน้องในอนาคตเนื่องด้วยน้องออทิสติกเป็นบุคคลที่ต้องใช้ชีวิตอยู่โดยสถานะพึ่งพิง ครอบครัวของผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนจึงเลือกที่จะดูแลพี่น้องอย่างใกล้ชิด

7.1 การให้พี่และน้องชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ร่วมกัน การมอบหมายหน้าที่ให้พี่เป็นผู้ช่วยในการดูแลน้อง โดยไม่ได้มีการจำกัดทางเลือกใช้ชีวิตของพี่ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนมีการรับรู้และความเข้าใจในกระบวนการรักษาหรือกระบวนการทางการศึกษาของน้องเป็นอย่างดี ความกังวลของผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลออทิสติกและพี่น้อง ในยามที่ไร้ซึ่งพ่อแม่ทำให้ผู้ปกครองต้องมีการวางแผนเพื่ออุดช่องว่างดังกล่าว ความใกล้ชิดระหว่างพี่น้องจึงถูกทำให้เกิดอย่างตั้งใจด้วยการสนับสนุนของพ่อแม่ การพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องให้เกิดความยั่งยืนและแน่นแฟ้นและนำมาซึ่งสุขภาวะทางใจที่ดีต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yeh and Lempers (2004) ที่ระบุถึงอิทธิพลของการมีพี่น้องออทิสติกของพี่หรือน้องสาวของบุคคลออทิสติก หากสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องเป็นความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและหวังโยมาตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น

จะทำให้พี่น้องของบุคคลออทิสติกพวกเขาเหล่านั้นมักจะมีมุมมองเชิงบวก การยอมรับนับถือ และมีความภาคภูมิใจทั้งต่อบุคคลออทิสติกและต่อตนเองเป็นอย่างดี เมื่อเทียบกับบุคคลในวัยเดียวกัน

7.2 อิทธิพลของแม่ต่อสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้อง เนื่องจากแม่ใช้ชีวิตร่วมกับน้องเป็นส่วนมาก ทำให้แม่มีความเข้าใจในสิ่งที่น้องเป็นไม่ว่าจะเป็นวิธีการดูแลการใช้ชีวิต นิสัยใจคอ ตลอดจนข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้อง นำมาสู่การไว้วางใจและเกรงใจแม่มากกว่าสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ไม่เพียงแต่กับน้องออทิสติกเท่านั้นผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนระบุว่า พวกเขาแม่เป็นตัวแบบในการดูแลน้อง ความเข้าใจและการยอมรับของแม่ในธรรมชาติของน้องได้ถูกถ่ายทอดมายังพวกเขาและผ่านกาลเวลาผู้เข้าร่วมวิจัยค่อย ๆ ซึมซับความรู้สึกเชิงบวกที่มีต่อน้อง ความใกล้ชิดของแม่ที่มากกว่าบุคคลอื่น ๆ ทำให้แม่เป็นบุคคลที่มีพลังอำนาจทั้งในการจัดการพฤติกรรมของลูกออทิสติกและในฐานะต้นแบบในหน้าที่ผู้ดูแลของลูกที่ไม่มีควมบกพร่อง

7.3 การแสดงออกของครอบครัวคือสิ่งที่ส่งผลต่อความรู้สึกของพี่ โดยเฉพาะความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันภายในครอบครัว เช่น การยอมรับความคิดเห็น หรือการขอความคิดเห็นในการดูแลน้องออทิสติกจากผู้เป็นพี่ สิ่งเหล่านี้ทำให้พี่ที่มีน้องออทิสติก ตระหนักเข้าใจ และนำไปสู่การยอมรับในธรรมชาติของน้องออทิสติกอันเป็นจุดเริ่มต้นของสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องที่ได้ระบุถึงอิทธิพลของครอบครัวไม่จะเป็นการแสดงออกของครอบครัว บทบาทภายในครอบครัวของพี่น้องของบุคคลออทิสติก ตลอดจนความสนใจของผู้ปกครองล้วนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง หากสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องออทิสติกและพ่อแม่เป็นไปในทิศทางที่ดี ก็ส่งผลให้สัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องถูกพัฒนาตามไปด้วย

7.4 การพัฒนาสัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพี่น้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอจากการได้ใช้ชีวิตและเติบโตร่วมกัน จากผลการวิจัยได้ระบุถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างพี่น้องมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดและความรู้สึก ความเข้าใจ การยอมรับ รวมถึงการพัฒนาและสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องให้มีความแน่นแฟ้น แม้ในช่วงเวลาที่ผู้เข้าร่วมวิจัยกับน้องมีระยะห่างต่อกันมากขึ้นเนื่องจากช่วงวัยที่เปลี่ยนไป ข้อมูลประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคน อาจมีเหตุต้องห่างจากน้องเนื่องด้วยภารกิจทางการงานและการศึกษา แต่กลับไม่เคยถูกลืมหรือหายไปจากชีวิตน้องเนื่องด้วยความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่วัยเด็ก ความ

ใกล้ชิดของผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของครอบครัวและวิถีชีวิตในผู้เข้าร่วมวิจัยคนหนึ่งมีการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและน้องว่า “ถูกคิด” โดยใช้คำเปรียบเปรยดังกล่าวแทนการใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันเป็นส่วนหนึ่งและดูแลกันอยู่เสมอไม่อาจแยกขาดจากกันได้ ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของความใกล้ชิดและการเติบโตร่วมกันตั้งแต่วัยเด็ก โดยการใช้ชีวิตร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง การสานสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องและเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของช่วงวัยด้วย สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องที่มีความอบอุ่นแน่นแฟ้นมาตั้งแต่วัยเด็ก แม้จะมีความห่างเหินกันในช่วงวัยรุ่น แต่สายสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องยังคงอยู่อย่างเข้มแข็งเป็นสิ่งที่เข้มแข็งอย่างน่าประหลาดใจไปจนวัยผู้ใหญ่แม้จะไม่ได้อยู่ร่วมบ้านหรือใช้ชีวิตร่วมกันก็ตาม เนื่องด้วยถูกหล่อหลอมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจากการใช้ชีวิตร่วมกันตั้งแต่วัยเด็ก

7.5 การยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง มีการโน้มเอียงเข้าหาโลกของน้องเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ต้องเป็นก่อน จึงได้เห็นการยอมรับจากน้องที่มีต่อตนเอง อันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และต้องอาศัยเวลาในการทำความเข้าใจ บ้างก็เกิดการยอมรับของทั้งสองฝ่ายไปพร้อม ๆ กัน ทำให้สามารถวางแผนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกันได้ต่อไปในอนาคต รวมถึงงานวิจัยของ Hoskinson (2011) ที่ระบุว่าการใช้ชีวิตร่วมกับพี่น้องกับบุคคลออกทิสติกตั้งแต่วัยเด็กจนวัยรุ่น นำมาซึ่งมุมมองเชิงบวกต่อตนเอง ต่อการดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลออกทิสติกว่าเป็นเรื่องธรรมดา และนำมาซึ่งวุฒิภาวะที่มากกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน ส่งผลให้สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องเป็นสัมพันธภาพเชิงบวก ไม่มีความรู้สึกอิจฉาริษยาและการชิงดีชิงเด่นในสัมพันธภาพนั้นแต่อย่างใด

7.6 การได้ทำกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกันกับน้องเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพระหว่างพี่น้อง กิจกรรมในที่นี้มิได้มีการกำหนดชัดเจนว่าเป็นอะไร เพียงแต่เป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่พี่และน้องได้มีโอกาสได้ทำร่วมกัน เช่นการได้ไปเที่ยวในที่ที่ไม่เคยไป หรือการได้ทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำร่วมกันกับน้อง ในผู้เข้าร่วมวิจัยบางคนบอกว่าสิ่งนี้คือการ “เปิดโลก” เพราะตัวผู้เข้าร่วมวิจัยเองก็ได้ไปเห็นในสิ่งที่ไม่เคยเห็นและได้เป็นในสิ่งที่ไม่เคยเป็นไปพร้อม ๆ กับน้อง ได้ระบุว่าเมื่อน้องได้ใช้เวลาร่วมกันมากขึ้นนำมาซึ่งการพัฒนาศักยภาพในเชิงบวกระหว่างพี่น้อง เนื่องจากพวกเขาจะรู้สึกว่าการได้ใช้ชีวิตหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นความสุขของตนเอง ทว่าการเติบโตร่วมกันตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของความคิดในแต่ละช่วงวัยนั้นส่งผลให้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมวิจัย

เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น สอดรับกับทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านสู่ผู้ใหญ่ (Emerging adulthood) ซึ่งจะเกิดขึ้นในวัยรุ่นตอนปลาย ขั้นการสำรวจตัวตน (Self-exploration) ซึ่งจะมีการตระหนักถึงปัจจัยในการดำเนินชีวิตทั้ง 3 ด้านคือ 1) การรับผิดชอบต่อตัวเอง 2) การตัดสินใจอย่างอิสระ 3) ความรับผิดชอบเกี่ยวกับอิสระทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยกล่าวคือ พี่มักตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มี รวมทั้งการตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง โดยสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนมีการวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตนเองและน้อง รวมถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างราบรื่นในอนาคตสำหรับน้องอีกด้วย

7.7 การมองเห็นคุณค่าของตนเอง หรือความสำคัญบางอย่างของตนเองที่มีต่อน้องไม่ว่าจะในฐานะพี่หรือผู้ดูแลนำมาซึ่งความรู้สึกของการเป็นผู้ปกป้องซึ่งมีความเป็นผู้ใหญ่เกินกว่าบุคคลอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ไม่ใช่ทุกคนที่จะเข้าใจธรรมชาติหรือการแสดงออกของน้องออทิสติกดังที่ถูกล่ามถึงในงานวิจัยของ Watson et al. (2021) ที่ระบุว่า พี่น้องของบุคคลออทิสติกจะรู้สึกดีเมื่อได้ช่วยเหลือหรือแบ่งเบาภาระจากพ่อแม่ในส่วนของความรับผิดชอบที่มีต่อน้อง แม้จะมีความรับผิดชอบที่มากขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ตาม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงมุมมอง พี่มา และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเชิงบวกที่เป็นปัจจัยเชิงบวก ซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพทางใจของบุคคล หากนำศาสตร์จิตวิทยาการศึกษาสามารถส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคคลในครอบครัวออทิสติกได้ ทั้งกระบวนการปรึกษา รายบุคคล และการปรึกษารายครอบครัว และนำผลการวิจัยไปเป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพทางจิตของบุคคล ส่งเสริมความเข้าใจของครอบครัวต่อน้องที่ไม่มีความบกพร่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดูแลและพัฒนาศักยภาพในการดำเนินชีวิตบุคคลออทิสติกเมื่อพี่ที่มีน้องออทิสติกได้รับการสนับสนุนทางจิตใจเพียงพอพวกเขาจะมีทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจในน้องของตนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องและสุขภาพทางจิตใจของทั้งพี่และน้อง

พี่ที่มีน้องออทิสติกมักต้องตระหนักได้ถึงหน้าที่ของตนเองที่มีต่อน้องและครอบครัว รวมทั้งการตัดสินใจที่มักคำนึงถึงน้องอยู่เสมอ เนื่องด้วยการอยู่ในฐานะผู้ดูแล หากใช้กระบวนการปรึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น มั่นใจ และมีทักษะในการปรับตัวที่ดีสำหรับ

ตนเอง จะทำให้การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างพี่น้องเต็มไปด้วยความเข้าใจ การยอมรับมาไปสู่การปรับตัวเข้าหากันระหว่างพี่น้อง โดยผู้ให้การปรึกษาสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้กับกระบวนการปรึกษาทั้งกระบวนการ ปรึกษารายบุคคล การปรึกษารายครอบครัวและกระบวนการปรึกษากลุ่มเพื่อแนวคิดรวมทั้งการดำเนินชีวิตเชิงบวก รวมทั้งการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพี่น้อง ทั้งยังช่วยเพิ่มความเข้าใจของผู้ให้การปรึกษาที่มีต่อลักษณะเฉพาะ ความแตกต่าง ความคิด ความเชื่อของครอบครัวที่มีบุคคลออทิสติกเป็นสมาชิกหรือครอบครัวของบุคคลที่มีความบกพร่องอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัยนี้ มีผู้เข้าร่วมวิจัยที่เกิดการสูญเสียครอบครัวและกลายเป็นผู้ดูแลหลักของน้องออทิสติก ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจเกิดได้ในพี่น้องวัยผู้ใหญ่ การเตรียมพร้อมให้จิตใจของพี่น้องมีความเข้มแข็งและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เป็นสิ่งที่ควรได้รับการดูแล ไม่เพียงแต่ตัวพี่หรือน้องที่ไม่มี ความบกพร่องเท่านั้นกับบุคคลออทิสติกก็ควรได้รับการดูแลจิตใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอื่นเป็นที่รัก ศาสตร์จิตวิทยาการศึกษาอาจเป็นหนึ่งสิ่งที่จะเข้ามาช่วยเยียวยา ดูแล รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของจิตใจให้กับครอบครัวของบุคคลออทิสติกวัยผู้ใหญ่ที่อาจเกิดการสูญเสียบุคคลในครอบครัวได้ในอนาคต เพื่อให้กระบวนการปรึกษาเป็นไปด้วยความเข้าใจทั้งในเรื่องผลกระทบของการมีสมาชิกออทิสติกในครอบครัวและข้อจำกัดของครอบครัวบุคคลออทิสติก กระบวนการฝึกหัดของนักจิตวิทยาการศึกษาจึงควรได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลออทิสติก รวมถึงผลกระทบทางสุขภาพทางใจของคนในครอบครัวเนื่องจากเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อนและมีความซับซ้อน หากนักจิตวิทยาการศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกับเด็กพิเศษหรือผู้มีความบกพร่องในประเภทต่าง ๆ อาจช่วยพัฒนาความเข้าใจที่มีต่อโรคและรายละเอียดอื่น ๆ ที่ซับซ้อนได้ต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะนั้นสืบเนื่องจากการค้นพบข้อจำกัดหรือข้อสังเกตบางอย่างในระหว่างการดำเนินกระบวนการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

8.2.1 ในงานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลกับพี่ที่มีน้องออทิสติกทั้งสิ้น 6 คน โดยผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมดแม้จะมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปเหมือนกัน แต่ทั้งหมดล้วนเป็นพี่สาว รวมทั้งผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีลักษณะของการเป็นสตรีข้ามเพศ ก็มีการวางแผนสถานะของตัวเองไว้ในฐานะพี่สาว ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากแม่ที่เป็นผู้ดูแลหลักและมีความใกล้ชิด ทำให้พี่สาวได้รับอิทธิพลจากบทบาทของแม่ซึ่ง

เป็นเพศเดียวกันโดยไม่รู้ตัว ในผลการวิจัยจึงได้ฉายภาพออกมาเป็นเฉพาะแต่มุมมองของพี่ที่เป็นผู้หญิงเท่านั้น อันอาจนำมาซึ่งความแตกต่างเกี่ยวกับวิธีการคิด มุมมอง และความเชื่อของพี่ชาย ซึ่งในอนาคตมีการศึกษาในมุมมองของพี่ที่เป็นพี่ชายอาจทำให้ได้เห็นมุมมองต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องที่แตกต่างไปจากเดิมไม่ว่าจะเป็นความคิดความเชื่อหรือมุมมองต่อประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ประสบการณ์ของพี่ที่มีน้องออทิสติกถูกตีแผ่ออกมาในมุมมองที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

8.2.2 งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาประสบการณ์สัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพี่ที่มีน้องออทิสติก กระนั้นเองในสังคมอาจไม่ได้มีเพียงแต่พี่ที่มีน้องเท่านั้น ในครอบครัวอาจยังมีสมาชิกคนอื่น ๆ เช่น น้องที่มีพี่ออทิสติก หรือฝาแฝดของบุคคลออทิสติก ซึ่งอาจมีธรรมชาติ ประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่แตกต่างไปจากพี่ที่มีน้องออทิสติก หากได้มีโอกาสที่จะเข้าถึงมุมมองต่อประสบการณ์ของน้องที่มีพี่ออทิสติกอาจทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีบริบทที่แตกต่างหรือได้ค้นพบข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวที่มีบุคคลออทิสติกหรือกลุ่มผู้พิการที่จำเป็นต้องพึ่งพิงครอบครัวในระยะยาว หรือมีครอบครัวเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในครอบครัวต่อไปได้ในอนาคต

8.2.3 นอกจากการศึกษาประสบการณ์สัมพันธ์ภาพเชิงบวกของพี่ที่มีน้องออทิสติก ผ่านมุมมองของพี่น้องแล้วการได้ศึกษาค้นคว้าในประเด็นเดียวกันผ่านมุมมองของบุคคลออทิสติกเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สมควรมองข้ามข้อมูลจากมุมมองต่อประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างพี่น้องดังกล่าวอาจทำให้ผลการวิจัยฉายให้เห็นภาพรวมปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาในอีกมิติหนึ่ง ซึ่งอาจมีการให้ความหมายต่อประสบการณ์ดังกล่าวแตกต่างไปจากพี่น้องที่ไม่มี ความบกพร่อง ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลออทิสติกและครอบครัวต่อไปได้หากแต่บุคคลออทิสติกอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของการสื่อสาร ดังนั้นในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย อาจต้องเป็นบุคคลออทิสติกที่มีความรุนแรงของโรคไม่มากนัก และสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

8.2.4 ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลหนึ่งที่ค่อนข้างน่าสนใจนั่นคือการเปลี่ยนแปลงของช่วยวัยมีผลต่อการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง เนื่องด้วยผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสัมพันธ์ภาพที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของช่วงวัย เช่น ในวัยเด็กผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับอาการโรคและความบกพร่องของน้องทำให้เกิดท่าทีต่อต้านหรือการแยกตัว แต่เมื่อโตขึ้นสิ่งเหล่านั้นกลับค่อย ๆ

หายไป โดยการเปลี่ยนแปลงจะเริ่มขึ้นในช่วงวัยรุ่นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ หากได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีน้องออทิสติกในหลาย ๆ ช่วงวัยในเชิงลึกขึ้นหรือมีการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงข้ามช่วงวัยตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ หรือในวัยชรา เป็นการศึกษาวิจัยระยะยาว (longitudinal research design) อาจทำให้การระบุแนวทางในการพัฒนาสัมพันธภาพเชิงบวกของพื้นที่ที่มีน้องออทิสติกซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของงานวิจัยนี้ได้้อย่างลึกซึ้งและเป็นประโยชน์ต่อสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องในทุก ๆ ช่วงวัยมากขึ้นกว่าเดิม

8.2.5 การเก็บข้อมูลโดยใช้รูปถ่าย (Photo - elicitation) มุ่งเน้นเพื่อสร้างข้อมูลและความรู้ในบริบทที่แตกต่าง การได้มองเห็นรูปภาพทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถค้นพบประสบการณ์ในอดีตของตนเองได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น ไม่เพียงแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะถ่ายภาพแต่ยังได้ย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ที่นำมาซึ่งการถ่ายภาพรวมทั้งเหตุการณ์หลังจากถ่ายภาพ ถือเป็น การเก็บข้อมูลที่กระตุ้นอารมณ์ ความทรงจำ และความคิดที่ลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ในชีวิตของผู้เข้าร่วมวิจัย สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดข้อมูลที่กว้างขึ้นมีความลุ่มลึก ทั้งยังแสดงถึงที่มาที่ไปของความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมวิจัยในขณะนั้นได้เป็นอย่างดี ไม่เพียงแต่เป็นการสำรวจความคิดความรู้สึกของผู้เข้าร่วมวิจัยต่อหัวข้อวิจัยเท่านั้น เพราะในขณะทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยยังได้ค้นหาความคิดความรู้สึกของตนเองในอดีตเปรียบเทียบกับปัจจุบัน ทำให้ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของตนเองในขณะเก็บข้อมูลอีกด้วย ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลดังกล่าวได้ถูกใช้ในงานวิจัยที่มุ่งทำความเข้าใจกับประสบการณ์ของบุคคลออทิสติกจากบุคคลออทิสติกโดยตรง (Courcy and Koniou, 2022) ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัย (บุคคลออทิสติก) สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกหรือประสบการณ์ของตนเองได้ด้วยการสื่อสารอื่นนอกเหนือจากการสื่อสารผ่านการพูด เช่น ภาษากาย โดยวิธีการเก็บข้อมูลดังกล่าวอาจสามารถนำไปใช้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการสื่อสารและภาษาอื่น ๆ รวมถึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลที่อ่อนไหวและเปราะบาง นอกจากนี้จะทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยบอกประสบการณ์ของตนเองได้อย่างลึกซึ้งแล้ว เมื่อผู้วิจัยให้ความสำคัญกับสัญญาณอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่เก็บข้อมูล จะนำมาซึ่งข้อมูลที่ลุ่มลึกผ่านการใช้ภาพเป็นสื่อกลางได้อีกด้วย

9. กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา คณาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนสาขาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา บุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและมีได้เอื้อยนาม และงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

10. เอกสารอ้างอิง

- Courcy, I., & Koniou, I. (2022). A scoping review of the use of photo-elicitation and photovoice with autistic and neurodiverse people. *Moving towards more inclusive research? Disability & Society*, pp. 1-22.
- Hoskinson, J.E. (2011). *How does having a sibling with autism spectrum conditions impact on adolescents' psychosocial adjustment?*. England: University of Leeds.
- Larkin, M., Eatough, V., & Osborn, M. (2011). Interpretative phenomenological analysis and embodied, active, situated cognition. *Theory & Psychology*, 21, (3), pp. 318–337.
- Lucy, Aimee, Elizabeth, & Gillatt. (2007). *Having a brother or sister with autism: Children's experiences of the sibling relationship*. (Doctor of Philosophy). University of Leicester, England, UK.
- Moss, P., Eirinaki, V., Savage, S., & Howlin, P. (2019, July). Growing older with autism – The experiences of adult siblings of individuals with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 63, pp. 42-51.
- Smith, J. A., Flowers, P., and Larkin, M. (2022). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research* (2nd ed.). London: Sage.
- Schmeer, A., Harris, V.W., Forthun, L., Valcante, G., & Visconti, B. (2021). *Through the eyes of a child: Sibling perspectives on having a sibling diagnosed with autism*. Netherlands: Elsevier.
- Srichannil, C. (2019, January-April). Interpretative Phenomenological Analysis: Quality Criteria. *Journal of Human Sciences*, 20, (1), pp. 189-213.

- Watson, L., Hanna, P., & Jones, C.J. (2021). A systematic review of the experience of being a sibling of a child with an autism spectrum disorder. **Clin Child Psychol Psychiatry**, 26, (3), pp. 734-749.
- Yeh, H.-C., & Lempers, J. D. (2004). Perceived sibling relationships and adolescent development. **Journal of Youth and Adolescence**, 33, (2), pp. 133-147.